

Danielpa Qelqan — Yupay Pichqa Chunka Qanchisniyuq

Qallarichispa Apocalipsispa proféticopa pakasqa yachayninkunata: tukukuy p'unchaykunapa profecíankunanta puriy huk ñanpi

Jeff Pippenger
2024-01-21

Llapa profetakunaqa kay pachapa tukukuyninmanta rimanku, llapa profeciakunapas tantakuspa tukunku Apocalipsis libropi. Apocalipsis libropiqa, Daniel libropi hina kikin siq'ita hap'ipakullantaqmi, paykunam kikin libro kanku. Kay llapa profetismo prinsipio-kunaqa ñawpaq qillqasqa artikulukunapi sinchita qillqasqa kachkan. Apocalipsis libropiqa willasqanchikmi, probación wisq'ay tukuy manaraq chayashaqtin, huk profeciata sellasqa kasqanta, chaymanta kichasqa kananta. Kay artikulukunaqa rikuchisharqanku kunan kichakushan Apocalipsis libropi mensajeman tinkisqa profetismo imakunata. Chay mensajega manam sapallan huk profético cheqaq kaychu, aswanpas llapa imapas chay kichakushan mensajepa, Jesucristoq Apocalipsisninpa categoría nisqamanmi urman.

Willakuyqa kichasqa karqan allinta manaraq probación tukukuptin, maypachachus “tiempuqa qayllaña kashan” nisqa. Danielpa hinaspa Apocalipsispa librokuna, Profecía Espiritupa qelqasqanpi willakusqanwan kуска, ancha sut'ita rimanku imayna huk profético willakuy kichasqa kananmanta. Judá ayllumanta Leónmi chay kichayta ruwan, hinaspa chayta ruwaspanqa, huk allin wakichisqa ñanwanmi willakuyta rikuchin. Payqa Yayamanta chaskin willakuyta, paymi Biblia apaq hina rikuchisqa kashan qanchis sellokunawan sellasqa hina. Judá ayllumanta Leónqa, Davidpa saphinpas hinaspa wañuchisqa Corderopas kaspan, librotata Yayamanta hap'in hinaspa sellokunata hurqun.

Chaymantaqa Jesúsmi mensajeta Gabrielman qowan, payqa wakin angelkunawan kуска profetaman mensajeta apachin, paymi mensajeta qillqan hinaspa iglesiakunaman apachin. Proféticok mensajeta kichasqa kanampaq pacha qayllaypi kaptin, chay proféticok mensajepa kichariyninqa kimsa patapi huk pruebanata paqarichin, chayqa profetapa qillqasqanman uyarisqa iglesiakunapi kaqkunata prueban, hinaspa chay iglesia ukupi sapa runapa kutichisqanman hina kikinkuna yachakunku iskay clasekunamanta mayqinpi kasqankuta. Chay kichasqa mensajemanta paqarimuq yachay yapakuyninta chaskiqkunaqa “yachaqquna” nisqawan reqsichisqa kanku; mana chaskiqkunataq Danielpa qillqasqanpi “mana allinkuna” nisqawan, Mateopa qillqasqanpitataq “upaqquna” nisqawan reqsichisqa kanku.

Kay tukuy imakunam qhepa proféticopa qhechwasqa pakasqa yachayta kicharimusqanwan tupaqtinku, Apocalipsis chunka qanchisniyuqpa isqun kaq versiculonpi rimarisqa hinaspa sinchitawan reqsisqa kachkan, imaraykuchus Jesucristoq Revelaciónninmanta huk imata reqsichin, chaymi ishkey clase yupaychakuqkunata pruebanqa. Chayta ruwan, versiculopi willakuy p'unchawpaq qhepanta hamuq willakuyta “yuyaysapakunalla” entiendenqaku nispa

reqsichisqanrayku.

Kaymi yuyaymi yachayniyuq. Qanchis umakunaqa qanchis urqukunam, chaykunapi warmi tiyashan. Chaymantaq qanchis reykunam kanku: pichqa urmaqñam, hukñataq kan, wakintaq manaraq hamunichu; hinaspa hamuspanqa pisillataqmi unaychkanan. Chay animaltaq, ñawpaq kaq, kunantaq mana kaq, payqa pusaq kaqmi, qanchis kaqkunamantaq kashan, hinaspa chinkayman rin. Apocalipsis 17:9–11.

“Yachayniyuq yuyay” nisqaqa “yachaqkunaq” yuyayninmi. “Yachaqkuna” yachan yachaypa yapakuyninta, hinaspa chay yachaypa yapakuyninta, mayqinchus profético señalmanta qhipallapi rikuchisqa, chaymanta reqsichin huk cheqaqta, mayqintachus yachaqkuna entiendenqaku, mana allinkunaqa rechazanqaku. Chay cheqaqa tupan Bibliapi profeciakunapa qhapaq suyukunawan, chay qhipa ayllukunapi churakusqawan. Chay ayllukunaqa rikuchin Bibliapi profeciakunapa qhapaq suyukunamanta qhipa ejemplota, hinaspa qhipa p’unchaykunapi kichasqa kaqmi: chay pusaq qhapaq suyukunaqa ñawpaq ejemplopipas Bibliapi profeciakunapa qhapaq suyukunamanta Danielpa iskay ñiqin capítulo piñataq rikuchisqaña karqan.

Cheqaq kayninpaq rikuchisqanqa Bibliapi willakuykunaq qhapaq suyu-kunaq pisi rikuyta sayarichin, chaymi Millerpa huk ancha chanin quri-rumiynin karqan; ichaqa chunka kuti aswan k’anchariqmi karqan, imaraykuchus Miller qatiqkunaq pisi historiankumanta hamuq rikuy nirqankumanta aswan achka cheqaq kayniyuqmi, hinallataq “chunka” yupaywan rikuchisqa hina huk pruebaytam represintan, hinaspa qallariy willakuypa waqyay qhapaq unanchanwanpas: “kaypi yachayniyuq yuyaymi kachkan,” nisqawan, profetap hina sut’inchasqa: qhipaman hamuq cheqaq kaymi pruebanqa iglesiakunata, paykunaman kachamusqa willakuy kichasqa kashaqta, gracia p’unchay tukukuy manaraq chayamuchkaptin.

Apocalipsis chunka qanchisniyuqpi Juanqa pusasqa karqa chunka iskay pachak soqtachunka watakuna papal tutayayman ch’in pampa-man. Chay pacha tukukuyninpi, 1798 watapi, churakusqa karqa; chayqa kikillan historiapi Apocalipsis chunka kimsayupipas churakusqa karqa.

Hinaspapiq aquchunpi sayarirqani, hinaspataq qhawarirqani lamar qochamanta huk uywa lloqsimuqta, qanchis umayuq, chunka waqrayuq; waqrakunap patanpitaq chunka coronakuna karqan, umankunap patanpitaq Diosta phiñachi q sutikuna qillqasqa karqan. Apocalipsis 13:1.

“Lamar quchupa” nisqaqa 1798 watata rikuchin, chaymi rikhurichin Juanman qawachisqa historiapi maymanta papadotaq kamachiy (lamar quchumanta bestia) ñawpaq pacha rimaypi qawachisqa karqa, hinallataq Estados Unidos (allpamanta bestia) hatarimusqanta, chaymanta tukukuyninpi dragón hina rimarinanpaq, utqay hamuq domingo kamachiy law nisqapi. Chaymanta allpamanta bestiaq kay pachapi llapa runakunata kallpanchan “bestiapa rikch’ayninta” chaskinanpaq; chaymi rimanqa hinaspa domingo kamachiyta llapa pachapi churayman apamunqa.

“Papakuy kamachikuynin kallpanmanta qichusqa kaspas qatiykachaymanta sayayman churasqa karqan chay pacha, Juanqa huk musuq atiyniyoqta rikarqan, dragónpa rimayninta waqyarichinampaq, hinallataq chay kikin sinchi mana kuyapay atipanakuyta, Diosta rimaypi p’inqachiytawan, ñawpaqman apananpaq. Kay atiyniyoqqa, iglesiapa contranpi Diospa kamachinkunapa contranpiwan maqanankupa qhipa kaqmi, cordero hina waqrayuq bestiawan

rikuchisqa kachkan. Ñawpaq kaq bestiakunaqa lamar qochamanta llusqisqaku karqan; ichaqa kayqa allpa ukhumanta llusqirqa, chaywanmi allin hawkalla sayariyniyoc nacionta, paymi unanchasqa karqan — Estados Unidos nisqata — rikuchirqa.” Signs of the Times, February 8, 1910.

Juanqa apasqa kachkan kichkan historiapa qhawariyninman, Bibliaq willakuy proféticokunaq reynakunaq qhipa rikuchisqanta chaskinanpaq, chunka qanchisniyuq kaq kapitulupe. Chay qhawariy nisqapi sayaspa, reynakunaqa rikuchisqa kanku. Ñawpaqtaqa willasqa kachkan uywaqa iglesiatawan estadotawan kamachisqanta, payqa tiyashan manam qanchis umakunallapichu, ichaqa qanchis urqkunapipas. Chay hatun wayna warmiq tiyayninqa reqsispa rikuchin payqa uywata montakusqanta, hinaspa pichus uywata montakun, paymi uywata kamachin.

Warmiqa, qam rikurqanki chayqa, kay pachapi reykunapa patanpi kamachiq hatun llaqtam. Apocalipsis 17:18.

“Reigneth” nisqa simiqa nin: hapiy hinaspa kamachiy. Uywataq patanpi tiyakuqqa riendasta hap’ispa uywata kamachin. Papakuna kamachiyninqa qanchis umakunata kamachin, chaymantaq qanchis urqkunatapas. Daniel qillqapi iskay kaq kapitulumpi, Danielqa Nabucodonosorman willan payqa quripa “uma” kasqanta. Isaías qillqapi qanchis kaq kapitulumantaq “uma” nisqapas huk rey, huk capital llaqta utaq huk qhapaq suyupas kan.

Siria suyupa umanqa Damasco llaqtanmi; Damasco umanqa Rezínmi. Chaymanta soqta chunka pichqa watakunapi Efraínqa pakisqa kanqa, manaña llaqtachu kananpaq. Efraín umanqa Samaria llaqtanmi, Samaria umanqa Remalíasqa churinmi. Mana creeqkuna kaptiykichikqa, cheqaqtapuni mana takyachisqachu kankichik. Isaías 7:7, 8.

Papa kamachiq, uywaqqa warmi hina mancharisqa uywapi tiyashaq, kay pachapi llaqa reykunata kamachin. Chay reykunaqa “chunka reykuna” nisqa hinam rikuchisqa kanku; paykunaqa qhepa p’unchaykunapa dragón-pa atiyinmi. Paykunam Tiro llaqta qharichasqa warmiwan huchallikuyta ruwanku. Chay “chunka reykuna”qa papa kamachiqa atiyñinta chaskiyta qaparichisqa kanku, ichaqa chay chunka reykunamanta ñawpaq reyiqa Estados Unidos llaqtam. Chayraykum Estados Unidos llaqtaqa Ahab nisqa reywanpas rikuchisqa, paymi Israelpa chunka uray ayllukunapa reynin karqa. “Qanchis” yupayqa “hunt’asqa” niyta rikuchin, chaymi papa kamachiq kay pachapi reykunapa hawanpi kamachiq hina rikuchisqa kaptinqa, chay chunka reykunapa hawanpipas kamachishan, hinaspataq qanchis umakunapa hawanpim tiyashan.

Kaymi yuyaymi yachayniyuq, imaraykuchus qhipa p’unchaykunapi yachaqkuna “siq’i patapi siq’i” nisqa rurayñanta llamk’achkanku, hinaspan reqsunku warmi qhapaqta kamachisqa kamachiy simikuna sapa hukninpi chaylla cheqaq kayta rikuchisqanta. Payqa qanchis urqkunapipas kamachin, hinallataq Millerita sutiyaqkuna Biblia qhelqapi willakuykunapi “urqu” nisqata huk qhapaq suyuy unanchan kasqanta reqsirqanku; ichaqa unanchakuna hukmanta aswan huknin yuyayniyuq kasqantapas reqsirqanku.

Urqkunapas iglesiataq huk unanchanapas kanku. Qelqasqa Qelqakunapi “hatun lliklla santu urqu” nisqaqa Diospa iglesiata reqsichin.

Kay qillqa, Amozpa churin Isaiaspa rikusqan, Judamanta, Jerusalénmantawan. Qhipa p'unchaykunapi pasanmi: Señorpa wasinpa orqon orqokunapa umanpi sayachisqa kanqa, urqokunamantapas aswan hatunchasqa; llapa nacionkunataqmanmi purinqaku. Askha llaqtakunan ringaku, nispa: Hamuychik, hinaspa wicharisunchik Señorpa orqonman, Jacobpa Diosninpa wasinman; paymi yachachiwanchik ñanninkunamanta, ñankunapitaq purisunchik; Sionmantan ley llusqinqa, Señorpa siminpas Jerusalénmanta. Isaías 2:1–3.

“Señorpa wasin” paypa iglesianmi, chayqa huk “orqon.” Hatun q'achulla qanchis orqokunapi tiyashan, chaywanri reqsichin tukuy iglesiakunapa hawanpi kamachisqanta, imaynan tukuy reykunapa hawanpipas kamachin, chayhinata. Payqa tukuy iglesiakunata, tukuy estadokunatawan, tukuy pachapi, munayninpi charin.

Isaiaspa reqsichisqan musquynin, payman “Judámanta Jerusalénmantawan” hamusqan, ñaqa chayraq citarqanchik, astawanraqmi purin, hinaspataq kikin pasajellam kachkan tawa capítulo ukhupi; hinaspa Isaiasman hinaqa chayqa “kikin p'unchaymi” runakuna ninankupa: “Hamuychik, wichariychik Señorpa orqonman, Jacobpa Diosninpa wasinman.” Chay kikin pacha tiempo ukhupillataq “qanchis warmikuna” reqsichisqa kanku.

Chay punchawpi qanchis warmikuna huk qhariyta hap'inqaku, nispanku: Ñuqaykuqa kikin t'antaykuta mikusunchik, kikin p'achaykutataq churakusunchik; sutiykiwan sutichasqa kayllaña, p'enqayniykuta apaqtin. Chay punchawpi Señorpa mallkin sumaqtay k'anchariqmi kanqa, hallp'amanta rurunpis allinmi, kuyayllapaqmi kanqa Israelmanta qespiqqakunapaq. Hinaspa pasaqmi, Sionpi puchuy kaqpas, Jerusalénpi qhepaq kaqpas, ch'uya sutichasqa kanqa, Jerusalénpi kawsayniyoqkunawan qelqasqa sapa hukninpas. Señor Sionpa ususinkunapa map'ayninta mayllaspataq, Jerusalénpa yawarninta chawpinmanta pichaspataq, taripaypa espirituwan, ruhaypa espirituwan. Hinaspa Señorqa Sion orqopa sapa tiyanan patapi, huñunakusqankunapipas, punchawpi phuyuwan qosñiwan, tutapi nina rawraypa lliplliq k'anchayninwan kamaqmi kanqa; tukuy hatun k'anchay patanpi amparaqmi kanqa. Chaymanta huk toldo kanqa punchawpi ruhaymanta llanthupa, pakakuna wasita hina ayqekunapaq, wayramanta, para mantapas pakakuna wasita hina. Isaías 4:1–6.

Isaiaspa rikch'ayninpa yuyayninmanta “p'unchay”qa Apocalipsis chunka hukniyuq qhapaqta kapitulumanta “hora” nisqapmi, hatun allpachukuywan. Yachaqkunaqa, 2020 wata julio killapa 18 p'unchayninpi llakikuy qhepamanta “kutimuychis” nisqa yuyachikuymán chaskispa, Levítico iskay chunka suqta qillqapi mañakusqankunata hunt'aspa, Ezequielpa ñawpaq kaq willakuyninwan huñusqa kaqkuna, Ezequielpa iskay kaq willakuyninta chaskispanku, Islammanta tawa wayrakunapa willakuyninta, sellasqa kanku. Chaymantaqa hanaq pachaman oqarisqa kanku huk unancha hina, hinaspan Diospa wakin wawakuna Babiloniapi kashaqkuna qallariyku kutichiya waqyasqaman, Babiloniamanta llusqiyta, terremotopi qallariqman, chayqa qaylla chayamuq domingo kamachikuymín. Diospa wakin uwijankunaqa Babiloniamanta llusqiy willakuyta uyarispa, willakunku: “Hamuychis, hinasun wichariysun Señorpa urqunman, Jacobpa Diosninpa wasinman.”

Chay “hora”-pi hatun qhari warmi takiyninkunata takiyta qallarín, kay pachapa reykunawanpas huachuy huchata ruwashan. Corderopa kawsay libro-ninpi mana qillqasqakunaqa chay qhari

warmita qatikunku, hinaspa iglesiankunapas paypa kamachikuynin uraman yaykunku. Chay iglesiakunaqa Isaiaspa nisqanman hina “qanchis warmikuna” nisqawan rikuchisqa kanku. Chay “qanchis warmikunaqa” papadopa kamachisqan “qanchis orqokuna” kanku, imaynachus Estados Unidos llapa kay pachata kallpachin animalpa rikchayninta sayarichinankupaq, chay rikchayqa rimanqapas, hinaspapas llapankuta papadopa kamachikuyninpa señalninta chaskichinqa.

Chay “qanchis warmikuna huk qhariyta hap’inqaku”, chay “qhari”qa “hucha qhari” nisqami, Pablo payta chayhina riqsichin. Chay pruebay tiempopeqa, “Jerusalén llaqtapi qhipaqkunaqa, santu sutichasqa kanqaku, arí, sapaqnin Jerusalénpi kawsakkuqkunapa chawpinpi qelqasqa kaqkuna.” Diospa llaqtanqa chay pacha-tiempopi kaqkuna, sutinkuku kawsay libropi qelqasqa, wañuchisqa Corderopa libroyninpi, kay pachapa qallariyninmanta pacha. Huk clase runakunaqa, “hucha qhariyta” hap’iqkuna, Apocalipsis chunka kimsayuq capítulo kaqkunam, hucha qharita yupaychanku.

Kay pachapi tiyakkunapas payta yupaychanqaku, pichqakunapa sutin mana qelqasqa kashaqtin Kawsay Libropi, pacha qallariymantapacha wañuchisqa Corderopa libro nispapi. Sichus pipas rinriyuq kan, uyariychun. Apocalipsis 13:8, 9.

“Hatun pachakuti urasqa” nisqa, chaymi domingo kamachikuy sasachakuy, taripakuy maskhaypa tukukuyninmi; hinaspa chay taripakuyqa sayk’ukun sutiyki kawsay libro ukhupi qillqasqa tarikukunmanchu mana tarikukunmanchu nisqapi sayasqa. Chayrayku chay p’unchawkunaq pachanpi iskay laya runakuna, kawsay librowan tupanakuyninkuwan rikuchisqa, taripakuyq tukukuy escenas nisqakunata kikintapuni reqsichin. Paykuna huchayuq runata hap’iqkunaqa willakunmi paykunaqa paykunaq “kikin t’antanta mikhusqankuta, hinaspa kikin p’achankuta churakusqankuta”; ichaqa aswan ñawpaq munayninkuqa “sutiykiwan sutichasqa kay” nisqaqa.

Paykunaqa kikinkupa yachachiy nisqankuta waqaychankaqku (kikinkupa t’antankuta mikunku), hinallataq denominaciónmanta rimasqankutapas waqaychankaqku (kikinkupa p’achankuta), ichaqa “hucha runa”pa sutinta chaskinkaqku. “Hucha runa”pa sutinqa “católico” nisqa, chayqa “llapanpaq” utaq “universal” niyta munan. Pipas “hucha runata” jap’iqkunaqa, “iglesia universal” nisqaman yaykuyta munanku, chayqa Iglesia Católica kashan. Chay t’aqayta munanku, “p’enqakuyninkuta” “qichunapaq.”

“Pinqay” nisqaqa iskay ancha hatun imakunata rimariyku, chay bestiamanta, paymi qhipa p’unchaykunapi llapa iglesiakunata, llapa nacionkunatapas kamachin. Apocalipsis chunka hukniyuqpi nisqa “hatun pachakutiypa horanpi”, “kimsa kaq llaquy utqayllam hamun”. “Kimsa kaq llaquyqa” Islam nisqam. Apocalipsis chunka hukniyuqpi nisqa “hatun pachakutiypa horanpi”, Qanchis kaq Corneta waqyamun. Qanchis kaq Cornetaqa Islam nisqam. Islamqa chay “hatun pachakutiypa horanpi” maqan, imaraykuchus llapa Cornetakunaqa Diospa profetismo nisqa llamk’anankunam karqan, juzgamientopi apaykusqanpaq, llapan pacha historiapi kallpachisqa domingo yupaychaypa contranpi.

Estados Unidos nisqapa “llaqta thuñiy” chay hamuqlla domingo kamachiywan apamukusqa kaptin, “naciónkuna phiñakunkaku.” Bibliapa profecianpiqa Islammi naciónkunata phiñachin, imaynachus Génesis librupi Islammanta ñawpaq rimariyan sut’inchasqa kashan hina.

Hinaspa Señorpa angelnin nirqan payman: Qhawariy, wiksayuqmi kanki, huk qhari wawatataq wachanki, sutintaq churanki Ismael; imaraykuchus Señorqa ñak'ariynikita uyarin. Payqa sallqa runa kanqa; makinqa tukuy runakunapa contranpi kanqa, tukuy runakunapa makintaq paypa contranpi; llapa wawqinkunapa ñawpaqenpin tiyakonqa. Génesis 16:11, 12.

Qhipa p'unchaykunapa "p'enqay" nisqaqa Islam nisqa religionmi. Iglesiakunapas kay pachapi nacionkunapas Huk Musuq Mundo Kamachiy, Naciones Unidas nisqapa uranman churakusqankum, chaytaqa Iglesia Católica kamachin. Papataqa huk-sapa-mundo sistema patapim tiyachisqa kanqa, imaynatachus Constantino papadoman tiyananta quwarqan watapi 330, hinallataq. Nacionkunaqa tantiyankum runakayninman Islammanta maqanakuy apamuskanta allinta atipaytaqa hukllachasqa kallpallawanmi atisqanta, chaymi mañanqa mayqin moral autoridadman uraykuyta, chay autoridadta Estados Unidos nisqaqa Iglesia Romana kasqanta nispa allinchasqa mañanqa. Imaynatachus Justiniano watapi 533 Iglesia Católicaman hatun autoridadninta quwarqan, chay hinallataq historiapas yapamanta kutimun. Estados Unidos nisqaqa soldadokunapa atiyinwanmi pachapa nacionninkunata kallpachinqa kasukuyta, imaynatachus Clovis watapi 496 Iglesia Católicapaq ruwarqan, hinallataq. Apocalipsis chunka kimsayuqmanta iskay versiculopa historianninqa yapamanta hunt'akapunqa.

Uywa rikuchkani ñawpaqpiqa huk uturunku hinam karqa, chakinñataq ukhumariq chakin hina karqa, simintaq leonpa simin hina karqa; dragontaq payman qusqan atiynta, tiyananta, hinaspa ancha hatun kamachikuyninta. Apocalipsis 13:2.

Ñawpaqta siq'i churakusqanmanta qhipaman, kay pachapi reykuna, islampa maqanakusqanrayku phiñakusqa kasqankumanta, reqsinkakuqmi islam contra llapa pacha "pinqaychasqa" nisqa rimay, mayqenchus llapa pachapi animalpa siq'in ruwasqa kananmanta apamurqa, mana karqachu chay "pinqaychasqa" mayqenmantachus "huchayoq runa" (Jezabel) cheqaqtapuni llakikurqa. Ancha qhipallaña, kay pacha yachayta tarinqa Jezabelqa islammanta mana imatapas llakikunchu, aswanpas sonqon munan Elías-ta wañuchiya, imaynatachus Herodías Juan Bautista-ta wañuchirqan hina.

"Yuyayniyuq yachayniyuq sonqoqa", "yachaqkunapa sonqonmi", hinaspa "yachaqkunaqa" chaykunan kanku ima "yachay yapayta" unanchanku, Judá ayllumanta León, Jesucristopa Revelacionninta kichariptin, mana unanchasqa sellokunata pasqariptin, pantaymanta kutikuy puchukanankama manaraq chayashaqtin, chaymanta paqarimuqta.

Hinaspanmi: "Ama sellaychu kay qillqasqa qillqakuy willakuyta, pacha qayllaña kasqanrayku. Mana allin ruraqqa, chay hinallataq mana allinta ruraspa qhipariychun; millay kawsayniyuqpas, chay hinallataq millay kawsayniyuqlla qhipariychun; chaninnaq kaqpas, chay hinallataq chaninnaqlla qhipariychun; ch'uya kaqpas, chay hinallataq ch'uyalla qhipariychun." Apocalipsis 22:10, 11.

"qanchis umakunaqa qanchis urqukuna kanku, maypi warmi tiyashan," nisqaqa chay cheqaqta rikuchin: papakuna kamachiq kayninqa iglesiatawan estadotawan kamachinqa. Unanchakunaqa hukmanta aswan achka niyuqmi kanku, chay unanchakunataqa sut'inchaspa hamut'anapaqmi kanan, mayqin pasajepi chay unanchakuna rikuchisqa kasqanmanta contextonman hina. Chay

versículomanta huk rimay hatarimun: umakunaqa urqukuna kasqanta sut'inchán, chay hinaqa imataq chaninnaq kayman umakunamanta (estado kamachiy) urqukunamanta (iglesia kamachiy) t'aqayta reqsispa sut'inchanapaq? Chay t'aqayqa Daniel pa qanchis kaq, pusaq kaq kapitulumkunapi sayachisqa kashan. Qanchis kaq kapitulumpiqa, pagano Roma hinallataq papal Roma pas, ñawpaqman hamuq animalakunamanta “hukniray” nisqa sutipi reqsisqa kanku.

Qanchis kaq capítulo pusaq kaq capítulo pataman churakuspa (siki patapi siki hinata), pusaq kaq capítulo Romaq huch'uy waqran rikurimun, qari, warmi, qari, warmi nispa kuyukuq. Huk unanchakuylla (huch'uy waqra), iskay atiyuniyuqkunata reqsichin. Chay capítulo kunapi, waqraqa huk qhapaq suyu kachkan, chaymanta huk qhapaq suyuqa umapas kachkanmi. Pusaq kaq capítulo, huch'uy waqra iskay qhapaq suyukunata reqsichin, Bibliamanta willakuy qhawaypi tawañiqinmanta pishañiqin qhapaq suyumanta. Huch'uy waqraqa unanchasqa hinam iskay qhapaq suyukunata reqsichin, chay iskay qhapaq suyukuna reqsichisqanqa estado umalliywan iglesiaq umalliywan huñusqasqa kasqankuta reqsichin. Qanchis umakunaqa, qanchis orqokuna hina kaspapas, iskay qhapaq suyukunata reqsichinku, huk qhapaq suyuqa iglesiaq umalliy, hukñataq estado umalliy.

Danielpa iskay ñiqin capítulo, kay proféticopa simbolismoman huk testigoqpas kashan, chaypi qhipa reinoqa, maytataq Milleritakuna Romaq tawa ñiqin reinon kasqanta entienderqanku, fierrowan llamp'u allpawanmi representasqa kashan. Fierrowan llamp'u allpaqa huñusqas kanku, ichaqa cheqaqpiqa fierroqa manam llamp'u allpawan huñukunchu. Chaywanpas, Hermana White “fierro y llamp'u allpa” nisqanmanta rimashaqtin, payqa chayta iglesiapa rurayninwan estadopa rurayninpa simbolon kasqanta reqsichin, imaynachus capítulo ochoq huch'uy waqranwan representasqa kashan hina, hinallataq Apocalipsis chunka qanchispi umakuna, mayqenkunachus orqokunapas kanku.

“Chayamuskanchis huk tiempo-manña, maypim Diospa sagrado rurananqa uyarichisqa kachkan chay estatuaq chakinkuna nisqapi, maypim fierroqa t'uruwan chapusqa karqa. Diosqa huk llaqtayuqmi kachkan, akllasqa llaqtata, paykunaq yuyaychanankuqa santifikasqa kananpaq, mana qhellichasqa kananpaq cimientopi kaspi, q'achu, hinaspa oqsa q'iru churaykuspa. Sapa alma, Diospa kamachikuyninkunaman cheqaq sonqowan kasukoq, rikunqaqmi ñawpaqchasqa señaltañata fe-ninchispaqa qanchis p'unchaw sábado kasqanta. Sichus gobiernuqa sábadota yupaychanman Dios kamachisqan hina, sayanmanmi Diospa kallpanpi hinaspa ñawpaqmanta santo-kunaman qoykusqa fe-pi amachakuspalla. Ichaqa estadista-kunaqa llulla sábadota sayarichinqaku, hinaspa paykunaq religioso fe-ninkuta chapunqaku kay papadoq wawan nisqa qhawariyninwan, Señor santifikasqan hinaspa bendecisqan sábadomanta aswan hanaqman churaykuspa, runapaq sapaqchasqa kasqanman hinallataq santopi waqaychananpaq, paywan llaqtanwan chawpipi señal hina waranqa miraykunakama. Iglesia-p yachayrurayninwan estadopa yachayrurayninwan chapukuyninqa uyarichisqa kachkan fierrowan t'uruwan. Kay huñuyninqa tukuy iglesiakunapa atiyinta pisiyaqchkan. Iglesiata estadoq atiyinwan churasqa kayqa mana allin ruraykunata apamunqa. Runakunaqa ñañam Diospa muchuyllawan suyakuynta pasasqakuña. Paykunaqa kallpankuta políticapi churakusqaku, hinaspa papadowan hukllaychakusqaku. Ichaqa hamunqami tiempo, maypim Diosqa castiganqa paypa leyninta mana baliqman tukuchi qkunata, hinaspa mana allin

zurayninku kikinkuman kutirimunqa.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1168, 1169.

Qatiq qillqapi kay yachayta qhatiq qillqapi continuarisaqku.

“Escenapi Cristoqa ñoqanchisrayku llamk’asqanta, hinaspataq Satanaspa ñoqanchis contra mana kuyakuq ch’atakuyninta rikuchiypi, Josuéqa hatun cura hina sayan, hinaspataq mañakun Diospa kamachikuyninkunata waqaychaq llaqtanapaq. Chay pachallapitaq Satanasqa Diospa llaqtanta hatun huchasapa runakuna hina rikuchin, hinaspataq Diospa qayllanman apamun kawsayninkupa tukuy tiempo ruwachisqan huchakunapa listanta, paykunata chaykunaman urmachinanpaq watukusqan huchakunata; hinaspataq sinchita mañakun, huchallikusqankurayku, paypa makinkunaman entregasqa kanankupaq, chinkachisqa kanankupaq. Chaynallataq mañakun, mana angelkuna yanapaq sirviqkunawan amachasqa kanankupaq, mana allinpa huñunakusqan contra. Payqa phiñasqa hunt’asqan kachkan, imaraykuchus mana atisqanrayku Diospa llaqtanta kay pachawan kуска wataykunaman huñuyta, tukuy sonqowan payman hunt’a kasukuyta qonankupaq. Reyes, kamachiqkuna, gobernadorkuna ima, kikinkumanta anticristopa señalninta churakunku, hinaspataq dragón hina rikuchisqa kanku, santo runakunawan maqanakunankupaq riq—Diospa kamachikuyninkunata waqaychaqkunawan, Jesucristoq fe sapaqchasqanta charikuqkunawan. Diospa llaqtan contra cheqnikusqankupi, Barabasta Cristo randin akllasqankurayku huchayuy kasqankutapas rikuchinku.”

“Diosqa kay pachawan churanakuyta charin. Juzgakuy tiyayman hamuptin, librokunapas kichasqa kaptin, payqa manchayman churay atina yupaychasqa cuentata allinchaypaqmi kanqa; chayqa kunan pachallapipas kay pachata mancharichinman, katkatichinmanpas, runakuna mana supaymanta llullachiykunawan, pantachiykunawan ñawsaqaqsa, musphachisqa kanmanchu chayqa. Diosqa kay pachata cuentata mañanqa sapan Churinpa wañusqanrayku; paytaqa, tukuy imapaqpas, kay pacha musuqmanta chakatan, llaqtapa rikunanpi p’enqayman churayta rurashan, llaqtan runakunata qatiqchasqanpi. Kay pachaqa Cristotaqa santosninkunapa personanpi qhespichispa qharqorqan, profetakunapa, apostolkunapa, mensajerokunapa willakuyninkunata mana chaskisqanwan, paypa mensajenkunatapas mana chaskirqanchu. Cristo wan llamk’aqmasinkuna kasqankunata qhespirqankuta mana chaskirqankuchu, chayraykutaq paykunaqa cuentata qunankupaqmi kanqa.” Testimonies to Ministers, 38, 39.